

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, csütörtök, augusztus 12

Tizedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, aug. 12.

(?) Az igazságügyminiszter felszólítása, melylyel a királyi ítélőtáblák decentralisatiója fölött kér az ország első bírójától véleményt, újlag napirendre tűzi az ismételve megbeszélte, de aztán megint elfelejtett kérdést. Egyhamar nem remélhető ugyan, hogy ez ügy megoldásra jut, miután még csak most indult meg komolyan az előmunkálatok s míg a tervből valóság válhatik, egy néhány liter víz csak lefoly még a Dunán. De mégis, az a körülmény, hogy a miniszter a szakvélemény beadására határidőül az idej november havát tűzte ki, azt látszik tanusítani, hogy most már mégis egészen komoly a szándék a mostani, czélszerűtlennek bizonyult, állapot megváltoztatására.

A felszólító levél magára az elvre nézve nem kér véleményt s így, legalább a mi a minisztert illeti, bevezetett ténynek tekinthetjük a megállapodást, hogy a kerületi táblák berendezését öhajítja. A kérdések, a melyekre nézve felvilágosítást kér, annak kitisztázására czéloznak, ha a Királyhágón inneni és tuli két főrszre való fölosztás megtartandó-e, vagy az erdélyi rész bizonyos töredéke a Királyhágón tuli valamelyik tábla köréhez volna-e esatolandó, avagy pedig, megfordítva, az erdélyrészi terület volna-e a Királyhágón tulról egy részlettel gyarapítandó?

Nekünk, a nélkül, hogy arrogálnók magunknak a szakértő véleményt, úgy tetszik, hogy elvégre csakugyan elkövetkezett ideje annak, hogy a régi területi megkülönböztetés eltöröltessék s az unió e csak a papíron, hanem a valóságban is létesíttessék, mert az idő, a mióta a két országrész egyesítése ismétlen kimondatott, elég lehetett arra nézve, hogy az egybeforrás processusa természetes úton véghez menjen.

Nem formálunk vádat abból, hogy egy s más intézmény még mindig magán hordja bélyegét a régi időknek és szokásoknak. A végén is a népek és országok nem egy végposztó, a melyet tesszés szerinti minta szerint lehessen kabátá avagy mentévé szabni. De viszont, ha nem csak az elmélet, hanem a valóélet számára akart a népek törekvésének értelmében határozó törvényhozás új viszonyokat teremteni, csak kell valami határnak lennie, a melyen túl valósággá válják, a mi után milliók és milliók esengtek oly hosszú időkön át. Nem tud-

A KELET TÁRCZÁJA.

Szabina hazugsága.

Regény.

Irta:

Cantacuzene-Altiéri O. hercegnő.

Második rész.

II.

(Folytatás.)

Jakab pedig szerette őt, mint egy őrrült. Minden jövőről alkotott képzelményei elrőpültek megpillantásánál. Azon nayoai álmok egész serege, melyek közegette eddig élt, eltűntek egyszerre, mint a felkelő nap előtt eltűnnek az éj árnyai. A szerelem volt első valódi érzése e határozatlan, ingadozó szellemek. Szíve véréhez hasonló jöttévé meleg érzés, forró, mint romlatlan lelkének vágya, fogva tartotta őt örökre.

Azon percztől fogva, midőn Flora eszményi szépségében, még alig kifejezett ifjú bajjal egész lényén, megjelent előtte, szíve csak feléje vonzotta. Almai megtestesülését, fellelt eszményképét látta benne.

Még nem is nagyon nyugtalankodott a miatt, ha vajjon fogja-e őt szeretni a lány. Tudta magáról, hogy tudatlan, nincs a világban forgottsága, hogy csunya, ügyetlen külsővel bír; maga Flora, a talna oly könnyen szövődő baráti viszony alapján, mely gyorsan vált bizalmassá köztük, tréfásan vetette szemére gyakran ismétlődő félszégeit, s foglalkozásai-

nók, tehát, sehogy sem helyeselni, ha az átmeneti idők megint hosszú évekkel megtoldatnék s ismét csak megőriztetnék az országgrészek az a jellege, a melynek eltörléseért nem csak szó, hanem köny és vér is annyi folyt. Ime, a királyi biztosság elején még nélkülözhetetlennek tekintett az egyesítés keresztülvitelének érdekében. A közigazgatási egyesítés megtörtént, a királyi biztosság eltörültetett s a világ föl nem fordult. Miért ne történhetnék meg ugyanez az igazságszolgáltatás tekintetében is — most, a midőn mind több és több elkülönítő sajátosság évül el s már az idej szeptemberen kezdve megint oly nevezetes pontban válik igazságszolgáltatásilag is egygyé a régi két ország.

S a kerületi táblák elkövetkező berendezése nem egy-két év számára számított alkotás leend, melyet pár esztendő múlva ismét változás alá lehetne venni, hanem a törvénykezés körében oly nélkülözhetlen állandóság azt követeli, hogy az új beosztás ne vételessék rövid néhány év múlva ismét revisio alá. Azért mi nem a két országgrész területének külön teritoriumként való tekintésére, hanem szent István koronája területének egységesként való fölosztására szavazunk.

Az egyes kerületek beosztásának kérdésében illetékes nyilatkozattételre az igazságügyi statisticusok s a gyakorlat emberei: a felső bíróságok a hivatottak. De már úgy eleve valószínűnek tetszik, hogy a régi erdélyi részek területén legalább két tábla fog szerveztetni: egyik a keleti félén, Brassóban vagy Szebenben, a másik pedig Kolozsvárott. Lehet, hogy a helyi tekintetek még a vásárhelyi kerület fűntartása mellett is szót fognak emelni, de alig szenved kétséget, hogy akár nyer Várhely kerületi táblát, akár nem: Kolozsvár mindenestre megkapja a magáét.

Jó volna, tehát, ha városunk még jó idején tudatára ébredne e tekintetben való teendőinek, s ha nem akkor ébredne, a mikor már késő lesz s már csak botlat lehet a vad nyomát tűni. Nem ártana, ehhez képest, ha a kolozsvári ügyvédi kamara ez ügyben való emlékiratát komoly fontolóra venné Kolozsvár város s nem várna addig, míg a sült galamb szájába repül.

A járásbíróságok által követendő büntügyi eljárás tárgyában az igazságügyminiszteriumban tartott értekezlet tegnapi ülésében a védőkre vonatkozó jogokat vette első sorban tárgyalás alá.

nak hasztalanságát. Csaknem naponta találkoztak, s a Jakab életében csak azon órák számítottak, midőn együtt lehetett vele.

Flora mitsem sejtve ezen bálványozó imádatból, melynek tárgya Jakab részéről, néha kedves csintalansággal, az idősb nővér modorát vette fel irányában, megfeddette őt s keserű igazságokat mondott szemébe. Aztán látva ilyenkor barátja siralmas arcát, s félve, hogy megsértette őt, vádolta magát öszintesegeért, és a szánalomérzet e szegény teremtet iránt, kit, maga sem tudva miért, úgy tekintett néha, mint beteg gyermeket, hanggd szánalom-pillantásait s oly édes gyöngöt sugallt neki iránta, melyek a boldogság jegelragadóbb mámorába merítették a szerelmes ifjut.

Szerencsének érezte magát. Maga mellett látni őt, némán szemlélhetni, hallani hangját, elkísérni őt sétáiban, mint hű eb, naponta virágokat tenni le kezéigébe, melyeket ő keblére vagy övébe tűzött, s melyeket, midőn a lányka fonynyadtan eldobott, felszedve, ereklyeként őrzött meg, ez neki elég volt, többet ő nem kívánt. Beszélni neki szerelméről, arra ő nem gondolt soha, és különben is azt mondotta magában, hogy azt soha sem merné tenni.

E napon tudta, hogy Flora el fog jöni. Elfogadta volt a Jakab félénken tett ajánlatát, hogy könyveket kölcsönözön neki. Jakab magán kívül e feletti örömben, felbátorítva a boldogság érzete által, annyira merészsé lett, hogy a könyvek egyikében pár sort aláhúzott,

Kimondatott, hogy a vádolt jogosítva van védőt használni és azt az ügyvédek vagy a jogtudor ügyvédjelöltek sorából választhatja. Bizonys esetekben a rokonoknak egymás közt való képviselése is megengedett.

Védő védenézével tanuk nélkül szabadon értekezhetik.

Tárgyalás alá vétetvén azután a bírói határozatok közlésére szolgáló intézkedések, kimondatott, hogy a bírói határozatok rendszerint hirdetés által közlendők.

A mi az eljárást illeti: a járásbíróságok előtt folyamatban levő büntető ügyekben előzetes vizsgálatnak helye nincs; ha azonban szükség, a járásbíró a tárgyalás előtt tanukat hallgathat ki s más előkészítő intézkedéseket tehet.

Előzetes letartóztatásnak csavargók és szökésben levők ellenében helye van.

Részletesen szabályoztatni fog az előzetes tanukihallgatás, szemle kivétel és szakértői kihallgatás is.

KÜLFÖLD.

A francia kormány a fennálló törvények értelmében nem lévén azon helyzetben, hogy a magán kezekbe átment jezsuita iskolákat bezárja, törvényjavaslatot szándékozik benyújtani a kamarák elé a „certificat d'études“ visszaállítására. Ezen intézkedés értelmében az állami szolgálatra képesítő intézetekbe, mint a saint-cyri katonai tanodába a polytechnikai tanfolyamokra, csak oly növendékek volnának felvethetők, kik igazolják, hogy legalább két éven át látogatták az állami vezetés alatt álló lycäumokat vagy kollegiumokat.

XIII. Loo pápa, úgy látszik, még mindig nincs tisztában vele, minő magatartást kövessen a francia kormány irányában. A párisi Telegraph szerint a szent atya a szakitást kikerülni igyekszik. A kormány — írja az idézett lap — ép oly kevéssé keresi a szakitást, mint a vatikan. — Legkevésbé sem az egyház elleni gyűlölet vezet, ellenkezőleg azt akarja, hogy a vallás szabad legyen s az országos törvények is a konkordátum keretén belül tiszteletben álljanak. Ha a vatikan erőlködéseket tesz, hogy a márciusi rendeletek végrehajtását megakadályozza, erre joga van, de azért közte és Franciaország közt szakadás még nem áll be.

Ezzel teljesen összhangzatban áll az, a mit a Italie ír: „Jelentik, hogy legközelebb több francia püspök és főpap érkezik Rómába, kik a pápával akarnak értekezni, mielőtt azon magatartásukról határoznak, melyet követni fognak, ha a párisi kormány a márciusi rendeleteket egész terjedelmében végre akarná hajtani. A pápa, úgy látszik, nem akar nyilatkozni s tudokra adta a püspököknek, hogy jobb szeretné, ha

melyekben, mint ő vélte, Flora bizonynyal szerelmi vallomást fog sejtetni, s kitalálni a valót. Tudta, hogy e könyvet ma fogja visszahozni. Midőn végre megpillantotta a kis szőke fürtös fejet, prémes főveggel védve a hideg ellen, a szegény szerelmes csaknem megrémült s kísértetbe jött, hogy elszaladjon.

Mit fog mondani mentségére és mit tegyen, hogy meglátszassék előtte tartani hideg vért? Jakab szégyelte tettét. Elbujt egy süri lomboztatott benőtt sövénykerítés mellé. Midőn Flora már egészen közel volt hozzá, s látta, hogy el fog menni mellette, a nélkül, hogy észrevenné őt, neki bátorodott, s a nélkül, hogy elhagyná rejthelyét, feléje nyújtotta napontai virágadományát. Ezúttal néhány szál kék ibolya volt, finoman illatozó, melyeket épen számára tenyészített és ápol.

A lányka első mozdulata ijedt hátrálás volt.

— Ah! ön itt állt? egészen megijesztett, — szölt.

— Megijesztettem! — ismételte Jakab kedvetlen hangon. A félelem volt kis korában is az első érzés, melyet felkeltettem kegyedben, emlékszik reá?

Csak úgy minden irány nélkül beszélt, a nélkül, hogy jó formán tudná, hogy mit mond.

— Valóban nagyon boldogtalan vagyok. Nem bírok kegyedben más érzést kelteni ennél.

Flora nem tudta megállani, hogy el ne mosolyodjék.

— Most sokkal bátrabb lettem, nem

nem jönnének Rómába, mert látogatásuk zavarba hozná a szent széket. De nem hiszik, hogy a püspökök e tanácsot követni fogják.“

A keleti kérdéshez.

A „Pol. Corr.“ jelentése szerint: A porta elhatározta, hogy csapatokat küld Dulcignoban, hogy a montenegrói kérdés megoldását megkönnyítse. E kérdésre vonatkozólag még mindig folynak a tárgyalások, melyek részben a területi részekre, részben a hatalmak által követett garanciákra vonatkoznak, hogy Montenegrónak átengedett területrészek az átadás után is az albánok támadásai ellenében biztosítva legyenek.

Az angol parlament elé egy újabb kék könyv lett beterjesztve, melyben „Törökország 11-ik szám (1880).“ czim alatt a Bulgáriába érkezett orosz tisztek, s az Oroszországból szállított fegyverek felett folytatott diplomaciai levelezések foglaltatnak. A könyvben táviratok is vannak, melyek Mr. Lascelles a sophiai angol konzulnak egy 1880. május 5-én kelt jelentésével kezdődnek, — melyben 130 orosz altiszt megérkezte, és a Várnába történt fegyverszállításról van említés téve, a sürgönyök sorát Granville lordnak július 15-én kelt távirata zárja be. Lobanoff herczeg, Granville e tárgyban hozzá intézett legelső kérdésére rögtön megígérte, hogy Péterváron tudakozódni fog, s azután kijelentette, hogy a bolgár kormány „kereteinek átalakítására“ kérte kleösön az altiszteket; s végre ez év július 17-én a következőket írja: „Kedves Granville! Végre azon helyzetben vagyok, hogy kiegészíthetem közleményeimet. — A Berdauféle fegyverek, melyekről ön jelentésében említett tesz, a bolgár kormány által lettek a rendes csapatok részére vásárolva. A csapatok eddig ugyanis, csak régi szerkezettől orosz puskákkal voltak felfegyverkezve. Mindeddig csak az első dandár kapta meg az új puskákat stb. Lobanoff.“ Mikor nem tudott Oroszország hazudni, — ha a szükség úgy hozta magával?

A görög hadak mozgósítása, — mint a „Pol. Corr.“ írja — elhamarkodásból történt. Párisban nem is hiszik, hogy a görögök ellenségeskedést merjenek kezdeni, sokkal esélyesebb és jobb politikusok, hogy sem ügyüket compromittálhassák. A görög parlament szept. 20-án til egybe, s tél lesz, mielőtt a görög hadsereg hadilábon állna.

Fürdői levél.

Domhát, aug. hó 1880.

II.

Ez már aztán egészen más hely. Fekvése gyönyörű, mint Szt.-Györgynek is, de itt a tulajdonos nem áll útjában a természetnek, sőt iz-

vagyok olyan félénk, mint eddig. Lát-hatja! Minden kíséret nélkül jövök. Most teljességgel nem félek mindentől, s öntől, jó Jakab, legkevésbé sem, ellenkezőleg, barátomnak nézem, s nagyon hálás vagyok önnek e kis virágosokorért, s e jó nagy könyvért, melyet ime itt hozok vissza.

— Elolvasta? — kérdezte Jakab ártatlan arczezal.

— El elejétől végig, s a legnagyobb érdekléssel mondatom...

Jakab megkövültén állt; borzasztó fájdalom szoritotta össze szívét.

Tehát Flora olvasta ama sorokat és nem értette meg!

— Es egy másikat akarok kérni helyette, — folytatta a lányka, a világon a legtermészetesebb hangon.

— Kérem, menjünk be, — szölt Jakab lihegve, zavartan, kétségbeesve.

Némán lépdelt a lányka mellett. Mit is mondhatott volna neki?

Átmentek a felvonó hidnak gúnyolt torzépítményen, melyen át lehet a kastélyba jutni, s áthaladtak az egyik belső udvaron. Egy félig nyitott ajtó mellett elhaladva, erős rőfögő hangok ültették meg füleiket.

Jakab határozatlanul megállt.

— Mi az? — kérdezte Flora.

— Azt hiszem... — Jakab habozott. — Bizonyosan...

Aztán egyszerre határozatra látszék jutni, s hirtelen egészen feltárta az ajtót. Flora egy négyszögű udvar közepén keresztanyját pillantotta meg, kinek félig-meddig férfias öltözéke még nevetsége-

Hirdetési díjak.

Egy négyszögű centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fűlvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallfischgasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapestben: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvétel irodája Budapestben Szervitator 5. sz.

Nyilttéri cikkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

lést és csint igyekszik annak mindenható erejével párosítani. Dombhát egy szép kert árnyas sétányokkal, itt-ott meregni csalogató htvös ligetekkel; szélesyesen kanyargó ösvényekkel, melyek a felette levő várhegyre vezetnek, hova feljutva, a pillanatnyi fáradságért lelked egy szép kilátás emlékével lesz gazdagabb. Vize méltatását a szakértőkre bizzuk; annyi tény, hogy a tudós Nyulas Európa legelső ásványvizzei közé sorolja, s nagy munkájában egy egész kötetet szentel méltatására, pedig tudjuk, hogy régen, jobban kimélték a papírost, mint mai napság.

A tulajdonos gr. Bethlen András, s Szentpétery János a derék, tevékeny és józlással bíró fűrdőigazgató semmi fáradságot sem kimélnék, hogy Dombhátot a legkényelmesebb és legcsinosabb fűrdők sorába emeljék. A fűrdők számát az idén is 1 zuhannyal gyarapították, mely egyik árnyas liget homályából integet felénk. Említsük fel, hogy Dombhátan még olyas valamit is találhatni, a mi még nagyobb fűrdőkön is ritkaság, t. i. lapokat. A fűrdőknak járó lapokon kívül ugyanis, az igazgatóság saját költségén járattja a „Kelet“, „M. Polgár“, „Pester Lloyd“, „Szolnok-Doboka“, „Bolond Istók“ stb. cziműket.

A lakásokról is csak dicsőretil szólhatunk. Ujjabban igen sokat építettek, s a főépület ma már kiválóan csinos. Mindemellét, ha ott nem tetszenék, könnyen kaphatsz egy kis lakocskát a ligetben, a tó mellett, a dombon, vagy a hol kedved tartja, hol aztán a lombok védelme alatt csendesen folytathatod munkadat, a nélkül, hogy a köznapi zaj ablakodig jusson.

Egyik szorakozási helyük a dombháti vendégeknek a tulajdonos gróf fűrészs- és deszka-gyaluló malma is, melyekben tűzről pattant székelylegények comandéroznak.

Ily intézkedések mellett nem esoda, ha a vendégek közt oly nevek fordulnak elő, mint Boér Sándorné B.-pestről, Platsek czredesné, gr. Kornis Janka, Boér Károlyné Deésről, gr. Vass Jenő és családja, Dull László szilágymegyei alispán, Kerekes szilágymegyei tanfelügyelő, Vityálos Samu, kir. közejegyző Sz.-Régénből, Szentpétery Jánosné Rettetgről, Gyarmathiné Borsáról, Tóth Józsefné, Bernady Dánielné Marosvásárhelyről, dr. Nussbächer Frigyes, Köllös Gaborné, Duha Kristóf, Govrik Ferenczné Kolozsvárról, stb. stb.

S ezek után szives olvasó, tán tovább is állhatunk egy házzal. Én részemről beleegyezem, s szársó gyanánt csak azt kívánom nedek, hogy, ha sorsod vagy egyszer Dombhátra visz, egészséges légy. Csak így élvezheted zavartalanul szépségeit, kényelmét; lelkedben csak így támadhatnak egészséges gondolatok, s a vad természet bűvös hatásától, csodás fejlődéstől indittatva, csak így áll vissza kebled netalan meg-

sebbnek tűnt fel azon vadászat által, mely e perczben minden tevékenységét igénybe vette.

Egy erős vessző segélyével ugyanis, melyet erőlyesen suhogtatott kezében, mindenképen behajtani igyekezett egy óriási disznót a neki szánt rekesztékbe, miután az a szabadság utáni vágy csábitólóg hatván reá, kitört volt onnét. A disznó rőfögött, morgott, s nagy ellentállást fejtett ki, mi közben Florimond kisasszony üttötte, verte egész erejéből, a hol csak érthette, s a hidegtől és haragtól ki gyúlt arczezal folyton üzve, kergetve a szegény állatot. A felturt hó világosan mutatta, hogy e küzdelem már régóta tarthat így, Jakab oda rohant, hol leghevesebben folyt a harc, megragadta a bűnöst lábánál s fülénél fogva s erővel beecipelte lakhelyére. Florimond kisasszony is eltűnt nyomukban, észre sem véve keresztleánya jelenlétét.

Midőn a siralmas kiáltások kissé lecsillapultak, Jakab megjelent ismét felborzolt hajjall, rendetlenségbe jött szakállal, kioldódott nyakkendővel, vidrabőr fövege ugyanaz, mely a csigáknak szolgált volt buvóhelyül, — hátra volt csapva, s mindez oly együgyű kinézést adott neki, hogy Flora nem birt elfojtani egy kis gúnyos nevetési rohamot. Jakab megállt, s oly fájdalmas kifejezéssel szegzte reá tekintetét, hogy a lányka lehálgoltan hallgatott el. Volt valami e tekintetben, mi egészen meghatotta szívét.

(Folyt. köv.)

zavart harmoniája; s távol elhagyott otthonod helyett is csak így találhatsz pár hétre új hazát ez idegen földön. Gy.

Jókai Mór beszéde

a nagykanizsai választókhoz.

Tisztelt polgártársaim!

Engedjék meg nekem, hogy néhány szóval elmondjam az okát annak, a miért Önök között ez alkalommal megjelentem.

Nem azért jöttem ide, hogy magamat Önök előtt beajánljam, hanem először azért, hogy pártunknak méltatlanul megtámadott politikáját megvédelmezzem, másodsor pedig, hogy felvilágosítást adjak róla mindenkinek, a kit érdekel, hogyan fordulhat elő azon rendkívüli eset, a mit csak rendkívüli okok igazolhatnak, hogy egy már megválasztott és hatáskörét el is foglalt tagja a parlamentnek, a ki választóit, mint igaz derék hazafiakat nagyra becsüli s azoknak bizalmára büszke, mielőtt mandatumának ideje lejárt, magát egy más, időközben megürlt választókörletben jelöltetni engedje? Ily helyzetben legrosszabb a hallgatás, szintolyan rossz a két-értelmű határozatlanság; legjobb az őszinte, becsületes magyar emberhez illő bevállása a valódi helyzetnek.

A nagykanizsai választókörletnek pártfogolása fontosabb a legtöbbször, mert azt országvilág tudja, hogy ez itt a magyarországi kereskedelem egyik gőze, központja, s annak, hogy a magyarhoni kereskedelmi és iparos világ minő politikát vall, az ország határán túlterjedő hatása fog lenni.

Soha dühösebben és igaztalanabban kormányon levő párt az ellenzék által megtámadva nem volt, mint a mienk. Vádoltak bennünket azzal, a mit nem tettünk, vádoltak azzal, a minék az ellenkezőjét tettük, vádoltak azzal, a mit ők saját maguk tettek.

Köztudomású dolog, hogy midőn a Deák-pártal egyesült a balközép, s a kormányzatot átvette, akkor az állambáztartás deficitje havanhárom millióra ment, úgy vette azt át a szabadelvűpárt. Mi leszállítottuk e deficitet több mint felével, és mégis ők vádolnak minket azzal, hogy az ország pénzügyeit tönkretesszük, a kik e 63 millió deficit idejében az ország helyzetével meg voltak elégedve. A szabadelvűpárt itt talált egy százötvenhárom milliós váltókölesűnt öt éves lejáratall, a miért el voltak zálogosítva az országnak összes államjösszégei, — mi ezt a fenyegető kölesűnt letörlesztettük, a hypothékát visszaszerezvük s országnak hitelét oly lábra állítottuk, a minővel csak elismert európai államok dísekedhetnek, és azért mégis ők vádolnak bennünket azzal, hogy az ország pénzügyeit tönkretesszük, a kik elzalogosított állapottal meg voltak elégedve. Mi itt találtunk egy sereg tervtelenül, jövedelemre való kilátás nélkül épített vasutat, görbe vasutakat, zsákutcákat, a miktől az országnak 17 millió kamatbiztosítékot kellett fizetni, mi hoztunk rendszert e chaosba, és mégis ők vádolnak bennünket azzal, hogy az ország terheit szaporítjuk: a kik a vasutakat az akkori kormánytól kieszakolták.

Megtámadnak bennünket az Ausztriával kötött vámszerződés megújítása miatt; holott e szerződés által 5 millió forint évi többlettel szaporodott Magyarország jövedelme a 67-iki szerződéshez képest, és mégis azt mondják, hogy mi elárultuk Magyarországot Ausztriának.

Csinálnak szemfényvesztő számításokat, a mikből a gondolkozni nem szerető nagy tömeg azt veheti ki, hogy ha Magyarország mint vámterület elszakadna Ausztriától, akkor minden pénzügyi fogatkozásunk egyszerre megörvösölné, s vádolnak bennünket, hogy mi tartjuk vissza a nemzetet ettől a boldogságtól, a kik azt mondjuk, hogy Magyarországra nézve mindenféle hadviselés a monarchia másik felével veszedelmes, de egyik sem annyira, mint a pénzügyi és nemzetgazdasági hadviselés, mert ebben mindig a győzelem, a készületlenebb félnek kell elpusztulni. Az pedig mi vagyunk.

Vádolnak bennünket a magyar nemzeti bank fel nem állítása miatt, holott jól tudják, hogy az akkori általános finansziális helyzet és a belső pártviszonyok azt arra az időre lehetlenné tették; de arról soha le nem mondtunk, és midőn az ideje eljött, létesíteni akarjuk, odaig azonban az egész nemzetnek a feladata e létesítés feltételeit magának megszerezni, mert egy nemzeti bankot felállítani és fentartani nem elég az országgyűlésen hozott törvényezékk.

Kibíresztelik nálunk az egész világnak, hogy corruptáltak vagyunk. Felkapnak egyes embereket, azoknak a magánügyeiből országos ügyet csinálnak; s mikor aztán egy embert halálba bevezetnek, mikor az becsülete védelmezésében elesett és eltemették, akkor elismerik róla, hogy derék ember volt, méltatlanul volt gyanusítva, hanem azért a corruptió vádját az egész pártra nézve fentartják. Ha egy a kormány által kinevezett tisztviselő a közpénztárt megosonkítja, azt mondják az egész párt corruptált; holott mi soha sem neveztük az ellenzék corruptálnak azért, mert ellenzéki vármegyék árvapénzei s maga az ellenzéki képviseltti főváros pénztára a legesodálatosabb gondatlansággal lettek évek során át saját választott tisztviselőik

által megkárosítva. Ők akkor, a midőn a kisbirtokosok részvénytársulatának egy főhivatalnok a intézetet, de a mely veszedelem nem a közönséget, hanem egyes egyedül ez intézet nagy vagyonu, becsületére feltékény elnökét érte; ki vagyona rovására mindenkinek a kárát elhárította önmagára, akkor előálltak „frakkos bandát“ kiabálni közöttünk; holott mi akkor, a midőn az ő vezérferfiak által kezelt ferenc-józsefvárosi takarékpénztár tönkrement, vétkes kezelés miatt, mely által ezrei a legszegényebb néposztálynak lettek megkárosítva, nem neveztük azokat „sarkantysus eszímás bandának“, hanem bíztuk a törvényre a megtorlást, s nem kevertük be egyesek hibáért az ellenpárt zászlóját sárral és piszkokkal.

Hanem hát a nemesen érzést ráerőszakolni senkire nem lehet.

Itt következett aztán, a mi minden belügyi kérdés fölé emelkedik, a-külfügyi politikánk. Az ellenzék minden fegyvert felhasználát, hogy a magyar népet az orosz-török háboruba beleugrassa; hirlapi hecezetet, országvislést, demonstrációt, petitiókat, országgyűlési ismételt vitát, székegy pufot, és vádol bennünket azért, hogy ebbe a háboruba bele nem mentünk még most is, a midőn már mindenki látja, hogy mennyire magunkra lettünk volna hagyva ebben a háboruban, hogy Anglia, a kinek szövetségére ellenzékünk oly biztosan számított, nemesak hogy fegyvertársunk nem, de világosan Oroszország fegyvertársa lenne most, de még akkor is, a midőn Beaconsfield volt a miniszterelnök, annak sem lett volna bátorsága egy háboruviselési politikának megfelelő budgettel a parlamentre elő lépni. Áldja istenét a magyar nemzet, hogy olyan kormánya volt, mely nem engedte magát semmi pressió által e háboruba beleagadtatni, melynek vége az lett volna, hogy vereség esetén elvesztünk tartományokat és busás hadikárpótlást, ha pedig győzünk, mit vivünk ki? azt, hogy a török államférfiak még néhány évtizedig halmozhatják a gyanyagot körülöttünk, a minék kigyuladását meggátolni nem képesek; de miadenesetre volna ebből a háborúból kétszáz ezer halottunk és ugyanennyi santa bémánk, legsántábbak azonban mi volnánk adófizetők, a kiknek másfelezer millió forint új államadósság terhét kelene cipelelnünk, — mert ennyibe került Oroszországnak ez a háboru, ennyibe került volna nekünk is.

(Vége köv.)

A bolgár kegyetlenségek.

A bolgároknak a mohamedánok ellen való barbár eljárásai miatt már többször emelt szót a porta a hatalmak előtt, de minden diplomaciai vesződsége eddig kárbavesztett munka volt. — Mind a mellett a török kormány nem szűnik meg felhívni Európa figyelmét a kegyetlenségekre, melyek a berlini szerződés daczára is, mely a mohamedánoknak teljes egyenlőséget ad a bolgárokkal, még eddig büntetlenül maradtak. Előttünk fekszik három sürgöny, melyet a török külügyminiszter a külföldi török képviselőkhez intézett. A sürgönyök jul. 21., 29. és augusztus 2-ről szólnak.

Az első sürgöny jelenti, hogy a billovai muzulmánok, az ideit tartós szárazságban, mint az náluk szokás, Akhális faluba mentek, hogy nyilvános imákat mondjanak. A bolgár milícia, támogatva a szomszéd falvak lakossága által, megtámadta Billovát, kilosztotta s földig lerombolta. A lakosok legnagyobb részét felkonezolták; még a nőket sem kímélte meg. Ezután a támadók eltávoztak, de magukkal hurcoltak több mint 200 nőt s gyermeket Cadi, Koneh-Tepen és Csiglak falukba.

A második jul. 29-ről keltezt sürgöny jelenti: Kelet-Rumelia kormányzója értesít a portát, hogy a bolgár hatóságok kísérletet tettek Behlora, Djafer és Aivadjik falvak elfoglalására, melyek a demarkációsális vonalban fekszenek, s melyeket a bolgárok sajátjuknak tekintenek. Kétszáz muzulmán meg akarta gátolni erőszakosságukat. A bolgár miliczek segítséget hívtak, a muzulmánokat visszazorították s négy falut felporcítottak.

A harmadik, aug. 2-ről kelt sürgöny, a helyzetet elviselhetetlennek mondja. A nehézségek a tulajdonosság megállapításánál napról-napra növekednek. A bolgár hatóságok a bolgárokat a mohamedánok rovására kedvezményben részesítik. A muzulmánokat megfosztják birtokaiktól.

A porta mind a három sürgönyben felhívja a hatalmak figyelmét a berlini szerződés határozmányaira, melyek a muzulmánok jószágai szabad és teljes élvezetét garantirozzák. Kéri a hatalmakat, hogy a konzulok Szófiában gyűljenek össze s egyezzenek meg a legalkalmasabb eszköz felett, a mely által a muzulmánok jogai Bulgáriában megóvhatók lesznek.

LAPSZEMLE.

Az „Ellenőrző“ írja: Mai ellenzékeink, ebben a született ellenzéki országban, soha sem tudtak igazi bizalomra vagy csak népszerűsége is szert tenni. S a kormánypárt hitele mikor legmélyebben aláásták, még akkor is mindig versenyzhet az ellenzék iránt nyilvánuló szokosor

lármas, ritkán mélyebb és soba nem tartós rokonszenvvel. E fordulatot jelzi Jókai Mór nagyhatású beszéde Kanizsán. Nem mint a sebeit mutogató publicanus állt választói előtt, hanem mint azon párt egyik kitünősége, mely büszkén hivatkozhatik múltjára. A viharos tetszés, melylyel a választók nagy tömege szavait fogadta, mutatja, hogy a mit mondott, szívükben viszhangra talált. A szélbal kortesei zavart akartak támasztani beszédje és fogadtatása alatt. Már e fegyver felhasználása is mutatja az ellenzék tehetetlenségét. Ki még győzelemben remél, ilyen kortesfogásra nem tevémedhetik. A kormánypárti választók nagy tömege megühsított minden rendetlenkedést és kihágást Jókai, Hegedűs, Glavina, Hertelendy, Simon Gábor, Kovács János és Hoffmann Mór a legnagyobb figyelem közti és a legnagyobb csendben, melyet csak a kitörő és pereczekig tartó tetszésvihar szakított meg, tartották meg beszédeiket a kormánypárt és jelöltjei érdekében.

A „Pesti Napló“ írja: Igen megszoktuk már a császári találkozásokat. Még soha sem tapasztaltuk, hogy valami nagy jót hoztak volna. Azt a reichstätti találkozást még az unokáink is megemlégetik. A német császárral királynaknak minden évben van találkozósa, mert az öreg Vilmos Gasteinban fürdik, hogy megfigyeldjék, a mi udvarunk pedig nyáron a szép Ischiben időz, a szomszédságban. Kura után a német császár rendszeren látogatást tesz Ferencz József ő Felségénél, mint hazi urnál, vagy megcsiki, hogy ez megy előbb hozzá Salzburgba s Vilmos császár adja neki vissza a vizitet mint illik. Okvetlen beszélgetnek politikáról is, de még e discursus nem forgatja ki a világtörténet kerekéit. Azt hisszük tehát, hogy az ischli fejedelmi találkozás, mindeu különös veszedelem nélkül, szép szerencsésen el fog mulni és mi kívánnuk hozzá, a felséges uraknak szép időt és jó mulatságot.

Az „Egyetértés“ írja: A keserű tapasztalatok, melyeket Magyarország 1867. óta ért, régóta halomra dűtöttek a jogföladó kiegyezési politika eredményeizhez kötött remények kárvárárt. A „problema“ nem oldatott meg; sem Magyarországnak Ausztriához való viszonyát illetőleg, mely viszony, úgy a mint fennáll, a megrovíditések és érdeksértések kiapadhatlan kutforrásává lön hazánkra nézve; sem Ausztria belviszonyait illetőleg, melyek ma ziláltabbak, mint valaha. Az alsó-ausztriai alkotmánypárt gyűlése által tegnapelőtt Mödlingben egyhangulag ellogadott határozati javaslat a legelőbb rosszallás tejezi ki a kormány politikája fölött s a harczot ellene hazafias kötelességvé teszi a párt valamennyi frakciójának. Cseh részről viszont egyre izgatottabbá válik a panasz a német elem által tanusított túrlételettség s az igéreték bevaltása körül tanusított hazavona által. Így mérgesedik el Lajtán túl a nemzetiégi viszaly és zsihbasztja meg a fejlődébb tevékenységet, az állam szabadelvűi fejlődésének rovására. Eleget tenni a nemzetiégi igényeknek a lehetőség határain belül, még nem tesz annyit, mint Ausztria egységének dekomponálására s a német elem elnyomására törekedni. De méltányosság sohasem volt tulajdona az alkotmánypártnak, mérséklet viszont nem jellemezte még eddigelő a cseh követeléseket. Ily körülmények között nem látjuk a „problema“ megoldásának lehetőségét.

PETŐFI SÁNDOR ELTÜNÉSÉRŐL.*

Mintán Petőfi Sándor állítólagos haláláról sebes Lengyel József írkálásai folytán a „Kelet“ és „Magyar Polgár“ hasábjain több közlemény jelentek meg, jolesen a „Kelet“ idei 114-ik számában az alispán Apáthy Péter által saját kérésre véghez vitt nyomozások eddigi eredménye egy r. l. által utolagos jóváhagyással közölletett és a többi elmondása rám bízott, a való igazság felderítése végett szükségesnek tartom az érdeklődők teljes tájékozása végett a következőket tudatni:

I. Gróf Haller Ferencz akkori segessvári tórparesnok, az e tárgybeli hirlapi adatok és a „Kozoru“ című folyóiratban közölt Lengyelőle esatérkép nyomán kikérdeztetvén, Petőfőre vonatkozólag ezeket adja elő:

„A tábornok (Bem), közvetlen kíséretében volt Pap Lajos őrnagy és Kézdí-Vásárhely városának képviselője, Daczó Zsigmond őrnagy, Zeyk Domokos honvéd-százados és Petőfi Sándor szokott polgári öltözetében.

Az, hogy a muszák a támadást nem várták, s ennél fogva azok (Lengyel félé) állítás, hogy ezen ágyulörs előtt apró fegyver esatározás lett volna, nem áll, mit bizonyítok Segessvár város lakóival nevezetesen a tábornok segédje Pap Lajossal.

Azt, hogy Petőfi Sándor végig kíséretében volt a tábornoknak, láttam. Azt pedig, hogy a esatarend felállításakor Petőfi Sándor a rajzban D. betűvel kitüntetett helyet foglalta volna el, és ottan jegyzeteket tett, a tábornoknak közvetlen közelében levő az ágyuk mellett volt tiszteltől, s nevezetesen Lörincz századostól, s ha jól emlékszem Pap Lajostól is hallottam. Én részemről sem a Fejéregyházra való menetelem és

*) Az eredeti adatok a Petőfi-társaságnak küldetkét be. L. A.

visszamenetelemkor az F. betűvel jelzett dombon senkit sem láttam.

Tény az, hogy Petőfi Sándor a fejéregyházi esatában részt vett, de nem mint katona; nem feltehető Petőfi Sándorról az, hogy ő a tábornoktól messze elmaradott volna, de feltehető az, hogy egy oly álláspontot foglalt el, a honnan az egész ütközet menetét áttekinteni lehetett, — s e volt egyébiránt azon biztos pont — a hová D. jegy alá én biztos mondatok után jegyeztem. — Az országutágra kimenekülnie kép telenség volt. A magas erdő felé menekülni ismét lehetetlen volt, de különben is akkor — épen az üldöző tömeges muszka gyalogságba ütközött volna. Azonban hogy a menekülést megkísérteni kellett, az kétséget nem szenvedhet, s ennél fogva azon pontot, a hol életét vesztette, biztosan kijelölni nem lehet.

A bekerítés csak akkor vevődött észre, midőn az ágyu-fedezeti szakasz és a megkerítő muszka kozákok között apró fegyver tüzelés váltott, az ágyuk azonnal megszüntek tüzelni, s menekülni azokkal azért lett lehetetlen, mivel a 8 órán át tartott tüzelés által kerekék a földbe ereszen behatoltak, megmozdíthatók nem valának. Ugyanazon pereczben a muszka uhánusok is ottan termettek, s a kozákok azonnal folytatták az országutoni üldözést, s ha Daczó és Lörincz löhóhat nem menekülhettek a kozákok zsidája elől — nem feltehető az, hogy Petőfi azon ponthoz eljuthatott volna gyalog — a hol ötlet állítólagosan Lengyel lovas (löhátról) utóljára látta, de annál kevésbé jutathott el ahoz a ponthoz — a hol a Szokolay mérnök tervrajza szerint eltemetettnek állítatik.

A magyar hadseregnek egyáltalában itten Erdélyben — ambulans előkészületei nem léteztek — biztos tudomásom van arról, hogy a fejéregyházi esatát vívó magyar hadseregnek nem volt, s ha Lengyel orvos, egyet hazafui buzgalomból felállított azon helyre, hol a Szokolay tervrajza mutatja — az azon helyről nem menekülhetett, egyébiránt a lovasság tűznek kitéve nem volt, a esatározó gyalogság oly távol esett a kijelölt ambulatiótól, hogy oda a gyalogságból sebesülteket szállítani képtelenség volt, mert a nagy erdőségek uttal nincsenek ellátva.

A Szokolay tervrajzban azon nevezetes hiba fordul elő, hogy a muszka hadserget a Küllő jobb partján Héjasfalva felé vezeti, s a Lüdér főhádi szállását olyan pontokra jelzi ki, hogy az ellenségnek ezen mozdulata az első kiindulási ponttól fogva észrevehető lett volna. — A bekerítés pedig foganatositott, mint a hogy az az általam beadott rajzban kitüntetett. — Az ellenség ezen mozdulatát fedte a falu és a nagy kastély épület, s ugyanazért azt az utolsó perecz észre venni nem lehetett, nem levén a faluban a legcsekélyebb tartaléksereg is felállítva.

II. Papp Lajos Bem tábornok szárnysegéde, és vezérkari főnök Petőfőre nézve ezeket mondja:

„Ámbár esekély személyem az egyetlen élő oly részese a segessvári esatának, a ki, mint vezérkari főnök, elejétől végig annak minden mozzanatait ősmerte, és teljes áttekintésével birt minden egyes részének: Én nagy költőnek elesni nem láttam, és nem hiszem, hogy maradt volna magyar ember, ki őt elesni látta volna! Elköltözött ő e földről mint a láthatatlan szellemhez illő, senkitől nem látva! Hogy is nézhette volna valaki ezt a halált a nélkül, hogy saját életével kívánta volna azt megváltani.

De igen is, láttam én őt fájdalom! oly helyzetben, a honnét menekülni emberi számítás szerint nem volt lehetséges, és a hová emberi erőnek nem volt lehetséges segélyt nyújtani, és mintán az első lehetetlenséget 31 hosszú év nem döntötte meg: Kétségtelen, hogy ott esett el ő, a hol én őt utóljára oly veszedelmes helyzetben láttam.

Ezen gyászos hely, körülbelől, a esatolmányok között azon tollrajzú térképen, mely 22. január 1880. datummal van ellátva, D. 10. 11. és 12. betű és számok által határolt mezőn fekszik. (Monasztéria nevű oldal az országúttól 1000 ölyyre.)

Itt e helyen törtünk át — 40—50 lovas Bem körül tömörülve, — a körülöttünk 30—40 lépésre sürt gyűrűt képező zsidás és kozák muszka csapatokat, itt láttam utóljára e gyűrűn belül, — de tőlünk 15—20 lépésre távol, Petőfit gyalog és fegyver nélkül, azon válságos pereczben, midőn mi — e maroknyi lovas tömeg — ezen eleven vasgyűrű áttörésére vágattunk. Petőfit azóta nem láttam. Ott kellett neki az ellenség kezeibe esni, és azok e napon nem kegyelmeztek senkinek.

Még csak annyit vagyok bátor megemlíteni, bár nem tartozik szorosan a kérdéshez, hogy Petőfi ezen alkalommal vitorlás vászonból készült zabonyt és nadrágot, fekete pörge kalapot viselt, szokása szerint nyakkendő nélkül. — Kevéssel a katastrofa bekövetkezésé előtt, Petőfi egy vadászfegyverrel a vállán, megjelent balszárnynokon, egy kissé egy dombra előre tolt két ágyunknál, hol Bem és én állottunk, — de Bem a mint Petőfit megpillantotta, egész nyersen e veszedelmes helyről elutasította, rákiáltván: „Herr Petőfi! Sie haben hier Nichts zu suchen, — geben Sie zurück!“ Petőfi kelleitlen engedel-

meskedve, visszahúzódott, de azt hiszem, nem messze, — és így juthatott ő később a fenn leírt helyzetbe.“

III. Báró Gamerra Gusztáv akkori honvéd huszár-százados és Sz.-Kereszturi tórparesnok a következőket írta le: „Bem tábornok 1849. Julius 30-án délelőtt őrnagy Petőfi Sándor és Kurz kísértében Sz.-Kereszturra megérkezvén, főhadiszállását mint mindig Gamerránál a Maesklási udvarlakban títte föl, honnan a szükséges intézkedéseket megtette, hogy más nap a Lüdér orosz tábornok vezérlete alatt Segessvárnál álló orosz-serget a Báró Kemény Farkas várandó hadesapatával egyestlve megtámadhasa, és késő estig Petőfivel és Kurzzal foglalkozott. —

Következő nap Julius 31-én reggeli 8. óra tájt kocsiha ült Petőfivel, hogy a Sz.-Keresztur végén fölállított csapatokat megsemlélve, parancsait kiadja, lovát egy segédje vezette utánna, egyuttal Gamerrának is magatartási parancsokat osztott ki, és Segessvárfél elindult, Gamerra pedig kétféle a esatatérnek tartva kilovagolt, és a feléregyházi régi ev. ref. templomig akadálytalanul haladt előre, hol már a esata nyomai sebesültekekben, ágyukban és szekerekben láthatók voltak. Innen az ugynevezett Monasztériaig tovább lovagolt és itt beszélt utóljára Petőfivel, kit gyalog, fegyvertelentl, látszólag egykedvűen, esőndesen körüljárkálni talált, és kit hasztalan kért vele visszatérni, ki azt mondá: „hogy a esatamorajban legjobban verselt.“ — ki is ott maradt és őtet soha többé nem látta. —

Gamerra innen visszalovagolva, a feléregyházi koresma előtt talált számos sebesültet, szekereket, és ezek közt a tábornok kocsiját is, kinek egy segédje a tábornok azon parancsát tudatta, hogy a csapatok visszavonulását a Héjasfalvi hídnál tartóztatassák fel, mivel újabb orosz csapatok érkezése miatt rendes visszavonulásról szó sem volt, és ily körülmények között érkeztek a szétvert magyarok szűrkület táját Sz.-Kereszturra, midőn Gamerra is visszatérve házánál több tiszteket talált, kiktől Bem után tudakozódva azon választ nyerte: „vagy elesett, vagy elfogatott“, további kérdésére Petőfi, Kurz és Zeyk Domokos iránt pedig határozottan azt felelték: „mintán Petőfi és Kurz gyalog voltak, elesetek Zeyk pedig öngyilkos lett.“

(Vége köv.)

Ama bizonyos két pofájú embernek.

(Folytatás.)

Igaz ugyan, hogy érdemetlen megtsíztetésben részesítjük a két pofájú embert, a midőn komoly hangon beszélünk vele; mert azon járatlanságnál fogva, melyet zagyalékos irány próbálgatásában a közügyekben, különösen pedig azon tárgyban, melyről szól, eláru; nem is volna érdemes, hogy komoly ember vele szóba bocsátkozzék. Minthogy azonban az ügy, melyben pártunk és annak egyes tagjainak magatartását és fellépését tompa kritikája tárgyává teszi, a közérdeklődést keltette fel és a városi bizottság termében az ellenzékben levők, érvek hiányában, gyanusításnak tették ki; időszertintek találjuk, a szóban forgó ügy tényállását előadni, hogy abból az érdeklődők értsék meg, vajon a mi pártunkon levők koczakztatták-e a közérdeket, a midőn a tanácsnak kérdéses intézkedését elleneztek, vagy azok, a kik azt védelmezvén, győzelemre segíték.

* * *

Nem rég a beltügyminiszter egy rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben a pálinka regale-jog esonkításának megakadályozása végett azt szabja elő: hogy rozsolis neml italokat csak bejegyzett czégti anyag, fűszer- és vegyes kereskedőknek szabad árulni, még pedig bepecsételt üvegekben literenként és üvegestől legalább 60 krért. Eltekintve attól, hogy a tanács ezen rendeletet, a képviselő-testtelt tudta és belegegyezése nélkül, jelentékeny töldsokkal, illetőleg az árulásra jogosított kereskedők súlyos megszorításával kibővíve, hirdette ki, a mi hatastörkéhez nem tartozott, — az ebbeli tanácsai intézkedés a városi bizottság elé kerülvén, az volt elhatározandó, vajon az helybenhagyandó-e vagy sem?

A kik a tanács intézkedését elleneztek, azt hozták fel: hogy a rozsolis és egyéb alkoholtartalmu édesített italok árulása ez év eleje óta, a pálinka koresmárlási jog iránt fennálló haszonbérleti szerződés értelmében, feltétlenül a haszonbérletet, feltétlelesen, az a bizonyos megszorítások mellett, a bejegyzett czégti vegyes kereskedőket és rozsolis-termelőket illeti. Az említett szerződés tüzetesen megszabja a város és a bérletének jogait és köteletségét. Abban azon újabb megszorítások és korlátozások, melyeket a tanácsai intézkedés magában foglal, nem fordulnak elő. Ezek tehát csakis a haszonbérlet javára és hasznuk gyarapítására szolgálnak. — Vajon kap-e a város azokért ellenértéket tőlük? Nem, mert ezentul is, és pedig még 5 és fél év alatt csak annyi haszonbért fog tőlük kapni, a mennyi a szerződésben meg van állapítva.

Nem forog fenn tehát ésszerű ok, hogy a városi hatóság a nagylelkű játsza haszonbérletől

vel szemben és gyarapítsa aequivalens nélkül az ő jogukat, a midőn ezáltal az illető lakosokét korlátozza és megszorítja. Miért nem hozta javaslatba a tanács a kérdéssel megszorításokat a haszonbérleti szerződés megkötése előtt? a mikor azokat, ugyszólva értékesíthetni lehetett volna azon eredménnyel, hogy nagyobb haszonbért kapott volna a város. Ha ezen értékttöbbet most oda dobjuk a haszonbérletnek, nem a város fogja annak hasznát élvezni, hanem a haszonbérlet. Várjunk tehát, a míg a haszonbérleti szerződés lejár, és akkor tegyük értékesebbé a bérleményt, hogy lehetőleg nagyobb haszonbért biztosítsunk a város részére. A haszonbérlet jogosan csak azt igényelhetik, hogy a szerződésben részükre biztosított jogokat azon kiterjedésben, melyben megállapítottak, élvezhessék és gyakorolhassák.

Egyebet nem követelhetnek, a város pedig nincs kötelezve.

(Folyt. köv.)

A „KELET” MAGÁNTÁVIRATAI.

Feladott Budapestén, 1880. aug. 11-én d. u. 1 ó. 40. p. Érkezett Kolozsvárra 1880. aug. 11-én d. u. 2 ó. 45 p.

Királyunk találkozása Vilmos császárral Obertraubon igen szívélyes volt, félórai értekezés után Ischlbe utaztak, hol az Erzsébet szállóban két órákor ebéd volt, melyre Milán is hivatalos volt. Királynéknak is részt vett az ebéden, nagy néptömeg üdvözölte a magas vendégeket, Vilmos császár szerdán elutazik.

A színész-gyűlés tegnap a kerületeket eltűrtelte.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. aug. 11.

Helyi hírek.

— **A vallás és közoktatási miniszter** a kolozsvári egyetemmel kapcsolatban álló jog- és államtudományi állam-vizsgálati bizottságokba a jövő tanévre a következőkültágokat nevezte ki: Haller Rezső ügyvéd, Nagy Béla pénzügy-igazgatósági elnök, Ruzichka Béla, pénzügy-igazgatósági titkár, dr. Csávás Gyula kir. kincstári uradalmi ügyész, dr. Isaac Aurél, ügyvéd és tolmács, dr. Csikmántori Ottó, ügyvéd, dr. Biró János, ügyész, Bónis István, főjegyző, dr. Salzbauer János, kegyesrendi tanár.

— **A Gegenbauer J. C.** leánynevelő intézetben a következő tanév f. év sept. 6-ikán veszi kezdetét.

— **A városi iskolások** tagjai holnap d. e. 10 órákor teszik le a fogadalmi esküt a tanács kezébe.

— **A b. Bánffy Ádám** választói dnyeséből kerülő kitűnő a chneba-t-okat ez idén nem fogjuk oly bővön élvezni, mint a közlebbi két évben, miután az életrevaló termelő főként export utján fogja terményeit értékesíteni. A gastronomusok ugyan sajnálkoznak érthetik e hírt, de gazdasági tekintetből üdvözöljük a nemesebárot s szerencsét kívánunk az életrevaló vállalatához.

— **Az országos dalárünnepély** műszaki bizottsága tegnap d. u. a városház tanács-termében dr. Hintz György elnöke alatt, s mintegy 14 tag jelenlétében ülést tartott. Elnök felolvasta a központi titkárnak a rendező bizottsághoz küldött leveléből a műszaki szakosztályra vonatkozó részleteket, melyekből e helyen felemlítendőnek tartjuk, hogy Huber Károly a helybeli dalegyletekkel összeladási próbákat tartandó, szombaton városunkba érkeznek, továbbá a központi bizottság értesíti a szakosztályt, hogy az ünnepélyre az országos dalárszövetség lobogóját és egy zongorát fog leküldeni. Az átvétellel az elnök bizatott meg. — A színház által kért lapidíjak, nevezetesen a verseny-előadásokra és diszhajversenyre 150—150 ft, s kilőn 85 ft napi kiadás, az összeladásokért a nyári színházban 100 ft, s 50 ft napi kiadás — miután a központi választmány által helyben hagyattak, a szakosztály által is helyeslő tudomásul vétettek. Elnök benutatta a város által felajánlott 300 ft. versenydíjból megvásárolandó 2 drb. nyeregménytárgyat. A szakosztály egyikét sem tartotta a célra megfelelőnek és Sigmond Ákost kérte föl az e tekintetben teendő megrendelés. — Békésy K. végül tudatta, hogy az „Emléklapok” szerkesztését magára vállalja. A gyűlés tudomásul vette.

— **Az erdélyi rész** iparfejlesztő-egylet választmánya tegnap gyűlést tartott, melyen a többiek között az egylete névze egy igen ürvendatos tárgy került tanácskozássra. A közoktatásiügyi miniszterium ugyanis meggyőződést szerezvén magának a bányahivadi gyermekjárték-tanmühely életrevalóságáról, azon leiratot intézte az egylethez, hogy kész az egész tanmühelyt átvenni tanerővel együtt és azt továbbfejlesztetni, meghagyván az egyesületnek felügyeleti, illetőleg azon jogát, hogy magát az iskolai gondnokságban képviselhesse és a tanmühelyre névze a notalán szükseges javaslatokat ezután megtehesse. A miniszter ur ugyan azon feltétthez kötötte a tanmühely átvételét, hogy a megyék egyleti tagsági díjai öt-hatszáz forintba az egylet által a tanmühely javára be-
szolgáltatassanak. Remélhetőleg azonban a miniszter nem lemond ezen kívánságáról, miután a Maros-

Ludason ez év oct. havában újra megnyitandó ká-kafonó tanmühely szüksegteteire szükseges ezen összeg, a melyen kívül a meglehetősen csekély mennyiségű tagsági díjból tartja fenn magát az egylet. A tanmühely átvétele mindenesetre igen ürvendatos esemény lesz az egylet életében, mert az által felszabadulnak eddig lekötött erői s valószínűleg Kolozsvárt is létrehozhatja a női ipartanmühelyt. Megemlítjük végül, hogy az iparfejlesztő egylet tegnapi határozata értelmében, szeptember 8-án, Kisasszonynapján tartja közgyűlést.

— **Vendégeink.** A kolozsvári országos dalárünnepélyre eddig a következő művészek és írók jelentették be lejáróvetelüket: Királyi Pál elnök, orsz. képr., Bartay Ede alelnök, a nemzeti zenedó igazgatója, Ábrányi Cornél titkár, z. ak. tanár Engeszer Mátyás, pübertárnok z. ak. tanár, Erkel Ferencz főzeneig., Hubert Károly kanagy, Zymay László zeneköltő, Bogitics Mihály, Simonfy Kálmán dalköltő, Pencs János, Sipos Antal zeneművész, Sági József tanárkép tanár, Ábrányi Emil, a „Magyarország” belmunkatársa. Rausch Károly zong. művész, Nobl Irén zong. művésznő, Maleczki színész és neje, Ellinger Jozepha. Ruhoff A. gordonka művész. Rancsevics N. heg. művész.

— **Megemlékeztünk** volt azon verekedésről, mely a napokban éjszaka a bel-nostor utcza végén folyt le. Kilencz mászáros legény voltak a hősök, a kik az egész utczt felverték s a mi a legjobb, négy városszolga képiében a rendőrség is kikapta tőlük a magáét. A harc nem a monostorutcza végén levő kores-mában folyt, a hol egysem volt a harczosok közüll, hanem a nyilt utczában. A rendőrség természetesen magretírált a hentesek elől s azok tovább is kedvük szerint dulakodtak.

— **Felhívás,** a kolozsvári ev. ref. főtanoda iránt érdeklődőkhöz. A közlebbi tanév zárünnepélye alkalmával tanodánk igazgatótanára, az ifjúság egészségé ügyével is beszámolv, ide vonatkozó előterjesztését ezzel végezte: „És itt alkalmat veszek magammak, hogy rámutassak tanodánk egyik régen érzett nagy szüksegére. Érttem azt, hogy tanodánknak 400-at meghaladó népessége s együttlakási intézménye mellett még mindig nincs egy, bár szerény felszerelt helyisége, hol beteget gyors és kellő ápolásban részesíthetnének. Mert igaz ugyan, hogy a helybeli „Károli kórház” mindig készséggel fölveszi odaszállított betegeinket, de ha tudjuk és meggondoljuk, hogy ott műven-dekeink egy- és ugyanazon helyiségekbe kerülnek oly betegekkel is, kikkel való együttlétük erkölcsileg igen káros lehet: akkor mondanunk sem kell, hogy a gyógykezelésnek e „szükseghen kiségitő” módja az illetők részéről drága áron van megvásárolva. Ehez járul, sok egyéb mellett: betegeinknek oly távolra szállításai nehézsége, főleg a hideg évszakban.” „Ez alkalommal csak megérinteni kívántam e tárgyat, hogy kifejezhessem a fölötti óhajtatást: vajha tanodánk, — miután a maga erején nem teheti, — főleg az érdeklét szülők segédkezdése által oda jutna, hogy — a helybeli unit. tanoda példájára — egy szerény kórházzal is elláthatna magát. — A tanodának volna e célra alkalmas helyisége; az építkezés és felszerelésre is némi ereje; orvosa különben is van; tehát a szülők a teherből nem sok fogna hárulni, de annak több a megnyugvástól, gyermekei betegsége esetén vagy általában a ragályok alkalmával.” „Egy tanodai kórház szüksege annyira érezve volt már a forradalom előtti időben, hogy tanodánk akkori Maecenas-főgondnoka, b. emlékt G. Rhédei Ádám, föl is mérte volt a helyet a nevezett célra. — Halálával az ügy elszunynyadt, azonban, legyen szabad remélnünk, meg nem halt. Az egy buzgó kebelben fogamzott üdvös szándék megvalósítása: kevesebb erejű s z a z a k egyesített akarata által könnyen megvalósítható. — Szülőkhez hazatérő növendékeink leghatékatosabb szószólói lehetnek, s kell is, hogy legyenek — az ügynek, mire ezennel föl is hívom mindeniket. — A szeptemberi beiratások alkalmával, ha isten éltet, az önkéntes adakozók névsorát meg fogom nyitni.” Előjáráságunk, midőn igazgató tanárunknak a jelzett ügyben tett kezdeményezését teljesen magáévé teszi, a t. ez. szülőköt is érdeklődőket azzal a biztositással hívja fel a segélynyújtásra, hogy a célba vett kórház létesítésére a maga részéről is meg fogja tenni a szükseges intézkedéseket. Mindnyáján tudjuk t. szülők! hogy tanodánkban, mily nagybecslő „közös örökség” szállt reánk az elődök áldozat-készségéből. Ez örökséget, az élvezés mellett, nemcsak híven megőrizni, hanem örögbíteni is az utódok számára szent kötelességünk! Minden befolyandó adományról nyilvánosan számolunk. Kolozsvár, 1880. jul. 20. A tanoda előjárósága.

— **A kolozsvári löversenyre** a következő bejelentések történtek: Erdélyi díj: 1. Br. Wesselényi Béla, Melinda id. p. k. ap. Zetland a. Saphó ár. 1200 ft. Ugyanaz Patkó 5 é. p. m. ap. Bois-Russel a. Saphó, ár. 800 ft. 3. Gr. Teleki Géza, Kalandor id. srg. m. ap. Zetland a. Victorine. ára 500 ft. 4. Br. Wesselényi Miklós, Bálbi 5 é. b. m. ap. Blitzmayor, a. Rajka, ár 800 ft. 5. Br. Bánffy Albert, Sarolta 6 é. srg. k. ap. Pylades, a. Erdélyi Kanecza, ár 800 ft. 6. Br. Bánffy Ádám, Gyurka 4 é. b. m. ap. Erdélyi mén, a. Griff, ár 800 ft.

7. Br. Bánffy Ernő, Donna Juanita, id. b. k. ap. Ajax, a. Erdélyi Kanecza; ár 500 ft. S. B. Bánffy György, Niche 6 é. s. k. ap. Nicolas, a. Fel. vér, ár 800 ft. 9. Br. Szentkereszty Pál, Lorette id. söt p. k. ár 800 ft. Eladóverseny: 1. Br. Wesselényi Béla, Búske, 4 é. p. m. ap. Flyboat a. Buttercup, ár 600 ft. 2. Gr. Teleki Géza, Csicsó, 3 é. srg. m. ap. Cocnac, a. Pil-langó, ár 800 ft. 3. Br. Wesselényi Ferencz, Villám 5 é. f. m. ap. Bois-Russel, a. Sári ár 800 ft. 4. Br. Bánffy Ádám, Gyurka 4 é. b. m. ap. Charley, a. Griff ár 800 ft. 5. T. B. szövettség, Proletár, 3 é. p. m. ap. Diophantus, a. Patti, ár 600 ft. 6. Br. Wesselényi Miklós, Anna 5 é. p. k. ap. Bois-Russel, a. félvér, ár 800 ft. 7. Gr. Bethlen István, Nana, 5 é. f. k. ap. Bakator, a. Medusa, ár 800 ft. Kolozsvárt, 1880. augusztus 10-én. Bartha Lajos, lovaregyleti titkár.

Hazai hírek.

— **Ménvásarlás.** Az álladalmi lötenyész intézetek mén-létszámának kiegészítése czéljából a földmívelési m. kir. miniszterium „magános tenyésztszűtlől legközelebb országászerte méneket fog vásároltatni. A „Budapesti közlönyben” és több gazdasági és lötenyésztsi szaklapban egy ez irányú hirdetményt találunk, melyben a tenyésztsők felhívának, hogy eladó méneiket folyó évi szeptember hó 10-ig a földmívelési ministeriumnál bejelentsek.

— **Küzdelem a medvével.** A „Magyarország”-nak írják e rémes esetet: A nagy magurai erdőségben (Beregmegeyében) rendkívül elszaporodtak a medvék s főleg a kukorica földeken okoznak nagy károkat. Remzovics Fedor, kinek földjét szintén dézsálták a maczkók, szombaton este ki is guggolt fiával, egy alig tizenégy éves suhancczal a barázdrára, hogy meglesse az orzót. Végre egy kilencz óra tájban előczamogott a maczkó. A hatalmas állat két lábra állott és úgy tördelte szegény Remzovics Fedor kukoriczáját, Remzovics Fedor vállához kapta a kovás puskát és huszonöt lépésről beleudurrantott a medvébörbe. A nagy állat nagyot bődült, aztán üles ugrásokkal rohant a paraszt felé. Remzovics nem vette tréfára a dolgot. Szaladt, a merre látott. Csakhogy a medve elől nem lehet szaladni. A felbőszült maczkó az erdőszélen érte utól. Bevágta kar-mait Remzovics Fedor balczombjába s lábszáráról úgy lehuzta a bőrt husostól izmóstól, hogy Remzovics Fedornak csak a csuszap szárcsontja maradt meg. A paraszt összeesett az iszonyu kintől. De abban a pillanathban összerogyott a medve is és a következőben már a fiu baltája hasítá ketté lapos koponyáját. Remzovics Fedor még az éjjel meghalt elvérzés következtében. Golyóját pedig a medve tüldejében találták meg.

Vegyes hírek.

— **Tanner**, mint már lapunk mult számában említettük, szerencsésen kiállotta az éhezést, evett tejet, dinyét, s ha ezt nem állja gyomra, tyuklevest kap. Az utolsó napokban, f. hó 4-től kezdve már nagyon rosszul volt. 4-én 3 órákor érverése 78, lélekzete 15 volt perzenkint; teste melege 99 és egyötöd Fahrenheit. Sulya 125 és fél font, ereje a dynamometeren 84. 4 órákor heves hányás fogta el s igen győnő lett. Azután meleg vizet ivott s 5 óráig aludt. 6 órákor meleg lábvizet vett, hogy gyomrának könnyebbéget szerezzen; azután 7 óráig aludt. Mikor fölébredett, igen izgatott volt, vizet hányt epével keverve. Azután alkoholiusz gőzfürdőt vett, a mi után azonban sokkal győngébbnek érzé magát. 10 órákor ismét hányt; de azután egész éjjel aludt. Az utolsó nap már rémletes volt állapota; csak úgy tarthaták fenn életét, hogy muszárral dörzsölték.

— **Mommsen könyvtárának égesése.** A híres tudós a „Times”-hez a következő levelet intézte: „Sir! A közlemény, mely becses lapjában az én könyvtáram elvesztéséről szól, s melyet önön kívül több barátja aláírt, mely és szívből jövő köszönetem kifejezésére késztet. Bizonyos lehet abban, hogy ha van vigasz azon szerencsétlenségért, a mi engem és irodalmi munkásságom érte, ezt a vigaszt az oly sok, jó és kitűnő ember részvételnyilatkozatában találom, melyre nem hittem igényt tartatni. Azonban nemcsak köszönetem kifejezése végett írok önnek. Azt hiszem, hogy ön és barátai nincsenek teljesen értesítve a tényállásról, s kötelességemnek tartom önt a dolgok igazi állásáról értesíteni. Nem akarok a mérhetetlen vesztéségnél időzni, a mit szenvedtem. Több, őrizteme bizott értékes kézirat tönkrement, s ez esetre vonatkozólag csak azt mondhatom, hogy egyik sem jött az én házamba bízalom-szegés folytár, hanem többnyire személyesen bízták rám, vagy legalább én ilyeneknek tartottam. Sajat, harmincz éven át gyűjtött gyűjteményeimet mi sem pótolhatja. Azonban nagyon meg vagyok nyugodva, hogy a nagy epigraphikai munkánkhoz előkészített anyagok megmaradtak. Nagyon meg vannak ugyan rongálva, s helyreállításuk sok fáradságba kerül. Azonban reményem és bizom benne, hogy olyan helyzetben lesznek, miszerint a Corpus e részét, mely az én gondjaimra van bízva s melynek utolsó lapját épen ama szerencsétlen éjen akartam bevégezni, befejezhetem. A vesztéseget el kell viselni. Könyvtáram is tönkre ment, s ha műve-

met be akarom fejezni, újra ki kell egészítenem. Már el is kezdtem könyvtáramat utánpótolni, s őszintén hálás vagyok az iránt, kik e feladatban segíteni akarnak, mint ezt már sok német barátom tette, s ön is tenni szándékozik. Azonban úgy látszik, hogy könyvtáram jelentőségét és értékét nagyon túlbecsülték. Sem gazdag ember, sem gyűjtő nem vagyok; könyveim különféle munkáim számára voltak kiválasztva, s nélkülözöm őket, mint az elbocsátott katona fegyvereit. S ha nem is egészen, de jó részben biztosítva volt könyvtáram, s vesztésegem helyre-
pótlása, a mennyire tudniillik lehetséges, a legjobb uton halad. Ezt a feleletet adtam magánaton német barátainak is, mikor közvetlen a szerencsétlenség után ön is hasonló javaslatl lépett föl, s most engedje meg, hogy ezt az angol közönség előtt is ismételjem, a melyhez nemos felhívását intézte. Felhívása a legmélyebben meghatótt, és sohasem fogom elfelejteni, de engedje meg, hogy tiszteletteljesen és köszönettel lemondhassak róla.”

KÖZGAZDASÁG.

Az iparos gazda.

(Folytatás.)

Egy-egy marhából azonban csak 4—5 kilogramm kivonat nyeretik, s így nem csoda, ha az ily módon nyert és évigki eltartható kereskedelmi czikké alakított husnak fontja, aszernt, amint kisebb-nagyobb tégllyben van, következőleg jegyeztetik (Budapestén) 5 angol fontot meg nem haladó mennyiségben egy-egyed angol fontos téglly 4 ft 20 kr; két-kettő fontos 4 ft 40 kr; négy-negyed fontos 4 ft 75 kr; nyolcz-nyolczad fontos 4 ft 95 kr stb. stb., holott egy-egy ökr áza mint említett 12—13 talér. Így meg ez Ausztráliában is, hol a hus fontja helyben egy-kettő penny (2 és egy-negyed kr), az onnan nyert huskivonat fontja azonban Londonban 4, nálunk 5 ft. Az értékesítés fontonkint tehát rendkívül nagy; de az értékesítőnek auyi vesztőségével jár, hogy rajta jelentékeny nyeregménye nem lehet; a fogyasztónak pedig az ily hus igen élvezetes pótyszer lehet leveleshez, de nem adhatja mindazon tápanyagot, mely a természetből ki nem vették tetett husban van. Legfőbb nyeregmény benne az, hogy a 75—78 százalék vízrészek elvonattak, s az ily módon nyert anyag, betegség vagy megelőzött hibás táplálkozás esetében orvosai szemnek tekinthető. Ezen üzletnek kiegészítője a sós has (Tassajo), melynek czélja a kivonatkepen nem értékesíthető részeket piaczképessé tenni.

A Liebig-féle huskivonatok készítése azonban ott, a hol a kivonat, mint a sósas mellékterménye nyeretik, kétségkívül hasznos üzlet, de az ily kivonat aligba megfelelő lehet mindazon kellékeknek, melyeket a kivonat-készítő gyárak elérni szándékoznak. Az említett hustermelő vidékeken s Észak-Amerikában a husneműek értékesítésének legáltalánosabb módja a sósas vagy a szárazföldi állatok, mint a halak husának épségben tartása czéljából; de kivált a melegebb vidékeken csakis a téli időszakra szorítkozik ezen eljárás, mint nálunk, s kapcsolatban üztetik a flutlással, mely a husban levő vízrészek kiűzését, a husanyag megkímélése mellett gyorsabban eszközli, mint a légen szárítás.

A hideg időszak azért kedvező a husneműek sósas utján értékesítésére, mert bár a hideg időszakban a husban levő vízrészek elpárolgása sokkal lassabban megy, mint lehetne a meleg időszakban, mégis jelentékenyen előhalad, úgy hogy a hus külső kérgének megalkítása lehető, míg viszont a meleg időszakban gyorsabban beáll az erjedés és rothadás, mintsem ezen kéreg képződhethet. Az ily módon nyert husneműek azonban nem oly állandók, nem is oly izletesek, mikép a kereskedelem és az európai fogyasztó közönség minden kívánsalmait kielégítenék. Kísérletek tétetnek tehát minduntalan a sósas különféle alkalmazására, s néme-lyek a husneműek belső részét, az ereket, sőt hajszáledényeket is el akarván látni sával, egy nagyon is mesterkélt eljárást alkalmaznak a leölt állatokra mindjárt a leülés után. Azok vérért ugyanis erős fűvőszközökkel gyorsan kiűzik s midőn az már fogyatékán jár, a leölt állat szívének bal kamarájába sósvizet lövelnek és nyomatnak oly erővel, hogy az az üterekben háramaradt vért kiűzi, azután a hajszálcáveken és véreken visszafordul s végre a szív jobb kamarájában üti ki magát. Az ily módon sózott hus jobban kiállja a lég befolyását, de túlságos só-tartalma miatt majdnem élvezhetlenné válik a vagy csak vegyítve pótyszer gyanánt használható, vagy megmosatik, kiűzetik, amikor a husnedvben levő becsesebb részek veszendőbe mennek. (Folyt. köv.)

Az „Azienda Assicuratrice” Trieszben e hó 4-én tartotta közgyűlését, mely elhatározta a részvénylőkének 30 millió frankra (12 millió arany forint)ra főlemelését 40 százalék befizetéssel, továbbá az újonnan kibocsátandó részvények átvétele végett egy külföldi pénzcsoporthal kötött előzetes szerződés végleges kereszttulvitelére egy teljathalommal ellátott bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Brandeis Jakob, Goss-

leth Emil és Sienkiewicz Dénes. A napirenden levő többi tárgyak szabályszerűt elintézése után dr. Raicich ur igazgatóvá, s a 40 évi szolgálat után vizslalpó Wortmann György ur helyébe az „Azienda” vezértitkárává Stenkiewicz Dénes ur választatott meg.

IDEGENEK KOLOZSVÁRTT.

— aug. 10-án. —

Pannonia szálloda.

Westinján Antal kanonok, Balázsfalváról. Paul János jogász, ugyanonnan. Gr. Bethlen Ferencz Bethlenből. Dr. Török” Albert Sz.-Udvarhelyről. Jakóbi Mór gyógyszerész, Fehérvárról. Adolf Márton theologus Egerből. Neumann kereskedő, Sz.-Régenből. Telegdi Károly járásbíró, B.-Hunyadról.

Hungária szálloda.

Lajtos Géza honvéd százados Budapestről. Boskovits Lajos honvéd hadnagy Budapestről. Matuska János kanonok Sz.-Fehérvárról. C. A. Buchner magánzó. Genz kereskedő Bécsből. Krasovszky és neje kereskedő Bécsből. Rauntz utazó Budapestről.

Biasinisi szálloda.

Horn Emil Budapestről. Léczfalvi P. Sándor N.-Szebenből. Nagy Ignác és Dangel Károly ügyvéd Sz.-Fehérvárról. Klandál Emil O.-Sármásról. Hoszu és Csobánkai Mocsról. Salamon Regina Kocsárdról. Kolner Ferencz erdőszméről Bácsból. Csák Julesa N.-Váradról. Tatoroné Deésről. Papp Gyula Aranyosról. Roediger Rezső m. k. alezredes. Roth Ignác N.-Váradról. Tóthai honvédhadnagy. Gergely Ignác esperes Tordáról. Moldován Gergely lelkész. Lederl es. kir. kapitány N.-Szebenből. Papp Antal Szamosújvárról. Papp László birtokos Szamosújvárról. Nagy László Deésről. Nemes Elek Hosszuaszőről.

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

a budapesti ár- és érték-tözséden

1880. aug. 10.

Magyar aranyjárdék	108.40
Magyar vasúti kölcsön	128.25
Magyar kol. vas. államköt., I. kibocsátás	83.25
Magyar kol. vas. államköt., II. kibocsátás	98.75
Magyar kol. vas. államköt., III. kibocsátás	86.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	93.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	93.25
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	93.—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	94.—
Magyar nyeregmény-sorsjegy-kölcsön	113.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	108.—
Osztrák járadék papírban	82.35
Osztrák járadék ezüstben	72.25
Osztrák járadék aranyban	87.25
1880-iki osztrák államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészevény	820.—
Magyar hitelbank részevény	255.50
Osztrák hitelintézet részevény	74.80
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	562.—
20 frankos arany	933.—
Német birodalmi márka	57.60
Tonon (3 havi váltókért)	117.50

Mainaptól az előadás esti 7 órakor veszi kezdetét.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 9. szám.

Kolozsvárt, csütörtökön, aug. 12-én. 1880.

BOCCACCIO.

3 felvonásban. Szövegét írták: Zell F. és Genée Richard. Zenéjét: Suppé Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Giovanni Boccaccio	—	—	Pálmay Ilka.
Pietro, palermói herceg	—	—	Szombathelyi.
Scalza, borbély	—	—	Kassai.
Beatrice	—	—	Vári Hermin.
Lotterighi, kádár	—	—	Nádor Béla.
Izabella	—	—	Pajor Ágnes.
Lambertuccio	—	—	Szentgyörgyi.
Peronella	—	—	Iványi Mari.
Fiametta	—	—	Bátekne.
Lonetto	—	—	Török K.
Checco	—	—	Váradai A.

Urak, nép fegyveresek. Történet: Florenzben. 1331-ben.

Végül:

„COMMEDIA DELL'ARTE.”

Kezdete 7 órákor, vége 10-ór.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTÉR.*)

Figyelmeztetjük az érdeklődőket a „Grand kávéház” mai hirdetésére.

* E rovat alatt megjelenő czikkekről szermai felelősséget sem vállal a szerk.

Böckel Károly,

diezmű esztergályos

Kolozsvártt.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe, a már 30 éve főmálló, s több kiállításon díszokmánnal és éremmel kitüntetett esztergályos üzletét, hol minden e szakmába vágó megrendelések főlálltatnak. (316) 1—*

Árlejtési hirdetmény.

Az élelmezési szükségletek biztosítása végett az 1880-ik évi november 1-jétől az 1881-ik évi október hó 31-ig terjedő időre folyó év augusztusban kelt alhaszonbérleti feltételek fölött kibocsátott hirdetmény alapján bizottmányi alku fog tartatni a következők cikkek u. m.: kenyér, zab, széna, alom- és ágyaszalma, kemény tűzifa és petroleum fölött és pedig:

Deés 24-én az ottani telep osztály irodáján.
Homorod 25-én a kőhalmi város tanácsnokságnál
S.-Szt.-György 26-án a m. kir. sepsi-szent-györgyi méntelep számvevő irodáján.
A m. kir. állam méntelep parancsnokságától.
Sepsi-Szt.-György, 1880. augusztus hó 10-én. 1—3 (315)

A Grand kávéház

kerti helyisége és nagy étterme,
mely 300—400 embert
befogadhat,
teljes berendezéssel együtt az
országos dalárünnepély
tartamára külön is
KIADÓ.

Értekezhetni a tulajdonosnál.

30

százalékkal gyári áron alól csak rövid ideig tartó
RENKIVÜLI ÁRLESZÁLLÍTÁS.

ORELLI HUGÓ

női és férfi divat raktárában
Kolozsvártt, Főter 19-dik szám.

ÁRJEGYZÉK.

Nem rőffel, hanem méterrel mérve.

Eddig.	Most.
Egy tömeg kreton, jó mosó métere	50 kr. 39 kr.
Finomabbak és szaténok	55. 60. 70 kr. 35. 40 kr.
Legfinomabb satén lissék	1-20. 1-50 kr. 80. 90 kr.
Finom szőr ruha kelmék	60. 70. 80 kr. 35. 40. 50 kr.
Fekete Ternók	80. 1. 1-20 kr. 60. 70. 80 kr.
Selymes brocát kelmék	1-10. 1-20 kr. 80. 90 kr.
Fekete Ternók	1-50. 1-70 kr. 1-20. 1-30 kr.
Legfinomabb alepin Ternók	2-40. 3. 3-50 kr. 1-80. 2. 2-20 kr.
Fekete Feille selymek	2-70. 3-60 kr. 1-80. 2-60 kr.
Fekete sely. brocát gázierók	1-80. 2. 1-20. 1-40 kr.
Nagy mennyiségű mosó Costümök	12. 14. 16 ft. 7. 8. 10 ft.
Tavaszi és őszi kaputok	8. 10. 12 ft. 5. 7. 9 ft.
Leányka porköpenyek	7. 8. 9 ft. 4. 5. 6 ft.
Női porköpenyek	10. 12. 16 ft. 7. 8. 10 ft.
Fehér és színes férfi ingek	2. 3. 3-50 kr. 1-20. 1-50. 2.
Nagy mennyiségű miederek	2. 3. 4-50 kr. 1-40. 2-20. 3 ft.

s még több itt elő nem sorolható, de minden raktárobomban levő árucikkeket részint a nyári idény előhaladtáért, részint a közeledő őszi cikkek elhelyezéseért

30

százalékkal gyári áron alól árusítok el.

FIGYELEMREMÉLTÓ.

Miután külön nőruha varróteremmel rendelkezem, honnét havonként 50—100 darab szépen készült ruha kerül ki,

Ezen a téren is legelső és

LEGOLCSÓBB VAGYOK.

Kívánatra 24 óra alatt varrótermembe bármily finom és elegánsul készített ruha előállítatik.

A ruhák mikénti előállításáról a kezeimnél levő elismerő nyilatkozatok tanuskodnak.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri tisztelettel a fennebbi

(284)

3—6

Sz. 9238—880.

Másolat.

Árlejtési hirdetés.

Kolozs megye hivatalos helyiségeinek fűtésére szükségeltető 268 köbméter tűzifa beszerzése f. évi augusztus 16-án d. e. 10 órakor a megyeházánál megtartandó szóbeli árlejtés után kifog adatni.

Kikiáltási ár köbméterenként 3 frt 50 kr.

Vállalkozni szándékozók az árlejtés megkezdése előtt 5% bnatpénzt kötelesek letenni, melyet vállalkozó 10%-ra kipótolni tartozik. Az árlejtési feltételek az aljegyzői irodában megtekinthetők.

Kolozs megye alispánjától.

Kolozsvártt, 1880. aug. 5-én

Gyarmathy Miklós, m. p.

(313.)

2—2

alispán.

Vezérügynökség Neidlinger G.

(281)

Kolozsvártt, Bel-Közép u. 5. sz.

13—54

TANNINGENE.

Olomtól ment ártalmatlan haj festanyag
használatával egészen megbízható és biztosan hibátlanul ragyogó
szőke, barna vagy fekete színt
ismét visszanyeri a haj, mint a milyennel őszülés előtt bírt, és a mely színt sem fű-
dő, sem gőzfürdő többé el nem vesz. Ára 2 frt 50 kr.

Dr. Landauer illatos hajbal sama,
garantírozott és teljesen megbízható szer, hogy a haj hullását kétszeri használat után
megakadályozza és növeését előmozdítja. Ára 1 frt.

SZEPLŐ

májfolt, fakadék, bőrtka, arcovörösség
napégetés és a bőr minden hibája

Dr. Tobias eau miraculeuse antéphélique-je

ital a bőr alatt levő festanyag felszívása útján eltávolítatik és a legdurvább és ér-
desebb bőr egy éj alatt puha, fejtér és sima esz. 1 frt 50 kr.

Az eredeti keleti rózsatej.

Ruszt Károly, gyógyszerész
nemesak hosszú használat után, hanem rögtön oly puha, ragyogó fejtér, ifjú frisseségű
szint ad, a melyet semmiféle szer sem képes; eltávolítja a redőt mindenféle sárga és
barna színt, s minden testrésze alkalmas. Ára 1 frt.

Az itt felsorolt speciálisok lelkiismeretesen meg vannak vizsgálva, kezesség
mellett ártalmatlanok s valódiak csak

Ruszt Károly örököseivel (J. Czerny Antal),

Bécs, I. Wallfischgasse 3. kaphatók. 213

Raktár: Dr. Hintz György unal Kolozsvártt. 9—12

ÜZLET ÁTVÉTEL.

Alföírt ennek tisztelettel tudatom, miszerint nagyraecsalit üzletársam **Dr. Orendt úr elhalálozásával az üzletet saját számlámra minden kö-
vetelések és tartozásokkal egyetemben átvetttem** és azt

„M. ORENDT UTÓDJA SCHUSTER JÓZSEF“

kereskedelmi törvénysségileg bejegyzett cég alatt az eddigi alapon tovább folyta-
tandom.

A 10 év lefolyása alatt közös cégünk irányában ajándékozott bizalmat ez-
utánra is tisztelettel kérvén, komoly törekvésem leendő azt mindig gyors és pontos
szolgáltatással kiérdemelnem.

Árjegyzék kívánatra készséggel megküldeték és megrendelések úgy új mun-
kák, mint javításokra nézve a **szíjgyártó és nyerges** üzlet, valamint a **bőrönd
készítési** ipar körébe vágó minden cikkre nézve készséggel előállítatnak.

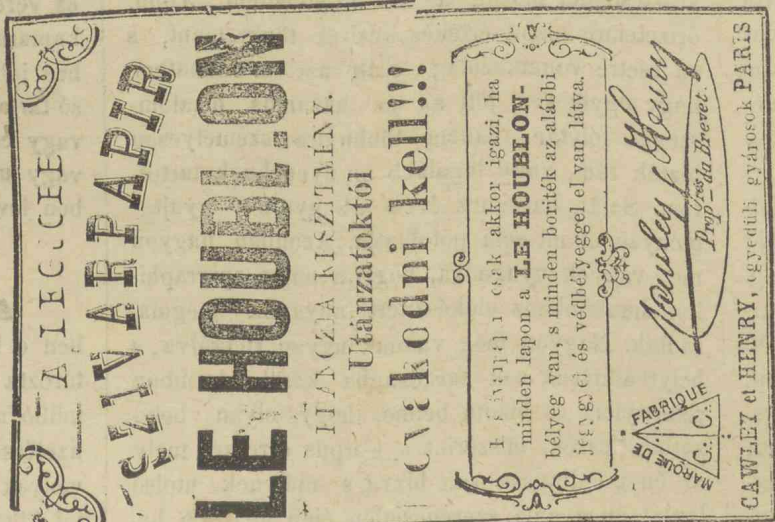
Videki megrendelések azonnal pontosan és gondtal elintéztetnek. — a kívá-
natnak meg nem felelő tárgyak készséggel visszavetnek.

Tisztelettel
Schuster József (M. Orendt utóda)

Nagy-Szeben, disznódi-utca 37. sz. a.
N. Orendt-féle házban.

(308)

3—3

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvártt.

Borgói Papirgyár Erdélyben.

Ezennel van szerencsém a tisztelt üzletvilágnak és nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy

Papirgyártmányaim

u. m. meritett író-, nyomda-, zacskó- és csomagolópapírok, kizárólagos elárúsításával a

Dietrich Sámuel céget

Kolozsvártt

biztam meg; kérem tehát minden nekem szánt rendelményt nevezettséghez intézni, mely minden megrendelés

eredeti gyári áron

gyoisan és pontosan eszközöl.

Teljes tisztelettel

Haltrich C. G.,

a Borgói papirgyár tulajdonosa.

Minták és árlapok rendelkezésre állanak.

(270)

9—10

SÁRGA KRISTOF

fehérmű és vászon-raktára

Kolozsvártt,

(belközéputca, kisegítő alatt.)

Kül- és belföldi nagykereskedők és gyárosokkali egyenes
összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n.
érd. vevőimnek kezesség mellett, legutányosabb áron valódi árú-
kal szolgálni.

Raktárobomban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima, himzett
és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól 3 frt 50 krig.

Férfi színes ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 kü-
lönböző mintára, jó színtartó 60 krtól 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyapjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó nadrágok (gatyák) mindennemű szabásu, legjobb len- és pamut
vászonból 70 krtól 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kézelők 4 rétti legjobb chiffon szövetből
párja 40 kr.

Férfi színes-széli selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab
egy kötegen 60 krtól 7 frtig.

Valódi len fehér zsebkendők 6 darab egy kötegen 1 frt 50 krtól 7 frtig.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzett vagy redős 1 frtől 5 frtig.

Női haló réklík, 1 frtől 5 frtig, főkötők len és schiffon vászonból 40 krtól
80 krig. (79) 34—*

Női alsó szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 frtig.

Női piquet réklík, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny-neczek, gyapjú panut takarók, paplanok, madráczok,
mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkeztű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól
1 frt 50 krig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szavabőr és glage kesztyűk, nad-
rágtartók, harisnya-kötők, órasínorok stb. legutányosabb áron.

**Fehér és színes asztalnemű, minden-
féle len és pamut vászon szín-tartó**

creton, oxford és madepolan,

színes ingszövetek

1060 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan
fehér ingszövetek 80, 155, és 170 centiméter széles 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig. Len és chiffon

himzett stráfók és betétek, kö-
tő, varró, himző pamutok és ezernék, ujjon szűlőttek részére főkötők, réklík és takarók stb.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségre kívánt

fehérműnek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeál-
lításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza, papírszelőten pontos mértéke be-
küldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árái és fajtáját megha-
tározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő, az érte fizetett összeget vissza-
szolgálom, vagy másokkal kívánatra kieserlem.

Legjobb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt meg-
tartani

alázatos szolgálja

Sárga Kristóf.

Evő-eszközök

britannia-ezüstből.

Egy birminghami angol gyár megbízása folytán bámulatos olesó britanai
ezüst eszközök nagy készletben kaphatók csakis

Gutmán A.-nál

Budapesten, dohányutczal 8-dik szám.

A következő evőeszközök, u. m.:

- 6 darab evőkanál
- 6 „ kés valódi angol acézből,
- 6 „ villa (mindegyik egy darabból),
- 6 „ kávéskanál,
- 1 „ levesmerő-kanál,
- 1 „ tejmerő-kanál,
- 6 „ ezüst tálca.

Összesen 32 darab csakis 5 frt 60 krajczárjával kapható csakis Gutmán

A.-nál, dohányutca 18. szám.

(34)

50—52

Videki megrendelések utánvétellel pontosan eszközöltetnek.